

s. M. Nela Gašpar, FDC

Redovničke karizme u službi navještaja vjere

Stručni članak

Na završetku 13. redovnog zasjedanja Biskupske sinode »o novoj evangelizaciji za prenošenje kršćanske vjere«, u petak 26. listopada, sinodalni oci su jednoglasno prihvatili Poruku narodu Božjem potičući na žarče svjedočenje evanđelja u različitim kontekstima današnjice. Poruka sazdana od 14 točkaka govori o potrebi obnove vlastitog iskustva vjere te njezinu svjedočenju u svijetu. Osobito se ističe poziv na razmatranje lika Isusa Krista čiji je Duh jamac uspjeha evangelizacije.

Kao svojevrsnu polaznu točku sinodalni oci u Poruci uzimaju svetopisam-ski odlomak o susretu Isusa sa Samarijankom (Iv 4,5-24). »Kao Isus na zdencu Sihar i Crkva osjeća potrebu sjesti pored muškaraca i žena ovoga vremena da bi uprisutnila Gospodina u njihovu životu, tako da ga mogu susresti, jer samo Njegov Duh je voda koja daje istiniti i vječni život. Samo je Isus sposoban prozrijeti dubinu našeg srca i objaviti nam našu istinu«, poručuju biskupi zaključujući da onaj tko je jednom primio novi život u susretu s Isusom ne može ne postati navjestitelj istine i nade za druge.

O tome svjedoče utemeljitelji zajednica posvećenog života. Iz dara posebnog iskustva susreta s Bogom »rađa se« poslanje za druge. Samo onda kada Krist pogađa i dodiruje osobu u njezinoj najdubljij intimi, može se dodirnuti i intimnost drugoga, samo se tada može dogoditi pomirenje u Duhu Svetome, samo tada stvara se istinska zajednica. Dva značenja izričaja »evandeoski život« neodvojivo se prožimaju. Onaj tko živi evanđelje u siromaštvu odricanja od posjedovanja i potomstva, mora samim time naviještati evanđelje.

O toj ulozi Bogu posvećenih osoba govori se i u Poruci Biskupske sinode: »Od članova Biskupske sinode neka dođe našoj braći i sestrama zahvalnost za njihovu vjernost Gospodinovu pozivu i za doprinos koji su dali i daju poslanju Crkve, poticaj na nadu u situacijama koje nisu lake za njih u ovim vremenima promjena, poziv da se potvrde kao svjedoci i promicatelji nove evangelizacije u različitim područjima života ovisno o karizmi koju im postavlja njihova pojedinačna ustanova«. Tom pozivu želi dati svoj doprinos i ovo naše promišljanje o redovničkim karizmama u službi navještaja vjere.

1. Potreba i bît »nove« evangelizacije

28. lipnja prošle godine, pozivajući se na učiteljstvo pape Ivana Pavla II., koji je neumorno naglašavao hitnost nove evangelizacije, papa Benedikt XVI. rekao je da nova evangelizacije nije »nova« u sadržajima već u nutarnjem poticaju otvorenom milosti Duha Svetoga koji u snazi Evanđelja uvijek obnavlja Crkvu. Slijedeći Papine riječi možemo reći da je nova evangelizacije »nova« u traženju primjerenih načina koji mogu odgovoriti na poticaje Duha Svetoga u konkretnim prilikama i vremenu. »Nova« je i po tome što je nužna i u zemljama koje su već primile najveštaj Evanđelja.

Kako vječnoga Boga približiti čovjeku određenog vremena, određene kulture, određenog načina razmišljanja? Pitanje je to koje si postavlja svaki navjestitelj Radosne vijesti. Iskustvo nam pokazuje da dosad važeći »naučeni« govor o Bogu sadrži pojmove i uključuje načine koji prečesto ne dopiru do današnjeg čovjeka. Već se dugo na prostorima »starog kršćanstva« osjeća potreba kršćanskoj poruci omogućiti da zasja u svojoj izvornoj ljepoti, oslobođena svih povijesno uvjetovanih naslaga koje je nerijetko iskrivljuju. Ne postoji vrijeme koje ne bi bilo prikladno za naviještanje evanđelja. Ali svako vrijeme traži sebi vlastiti izričaj kako bi ta poruka bila razumljiva i prihvatljiva. Osnovano je i Papinsko vijeće za promicanje nove evangelizacije čije je prvi predsjednik mons. Salvatore Rino Fisichella. Naš kardinal Josip Bozanić je član toga vijeća i na početku Pastoralno-teološkog tjedna koji je promišljao o novoj evangelizaciji izmolio je sljedeću molitvu:

»Dobri i molosrdni Oče, tvoj Sin, naš uskrnuli Gospodin Isus, Spasitelj i Otkupitelj, objavio nam je tebe kao Boga živih i kao ljubav kojom želiš obuhvatiti i spasiti svakog čovjeka kojeg si stvorio na svoju sliku. Naučio nas je da ti se klanjamo u duhu i istini, da si sve predao u nejkove ruke i da tko vjeruje u njega ima život vječni. Nakon uskrsnuća i uzašašća k tebi poslao si nam Branitelja, Duha Svetoga, koji s tvojom Crkvom ostaje zauvijek da je poučava i doziva u pamet sve ono što nam je Sin Čovječji rekao.

Kao tvoja vjernička obitelj, i kao pojedinci i kao zajednica, nalazimo se pred novim i nepredvidivim izazovima koji nas uvijek stavljaju na nova iskušenja. Često nas pritišću različiti strahovi i malodušje jer nam se čini kako su pravda, sloboda, ljubav i istina na strani jačega. Nedostaje nam odvažnosti, iskrenog predanja i pouzdanja u tebe koji sve izvodiš na dobro. Ima trenutaka kad smo plašljivi i kad tražimo lažne sigurnosti i prolazne utjehe u ovom svijetu otimajući se vodstvu tvoga Duha koji uvodi u svu istinu.

Zahvaljujem ti na daru vjere, izabranja, posvećenja i poslanja. Najponiznije te molimo da, prosvijetljeni tvojim Duhom, uvijek odgovorno, dosljedno i radosno živimo od tih darova kako bi ljudi našega vremena prepoznali i upoznali u nama snagu tvoje Riječi koja je tijelom postala i koja ih sve poziva u tvoje Kraljevstvo; da današnji govor naše vjere u tebe i svjedočenja ne ostane samo na riječima nego da

bude plodonosan i spasonosan za nas i za sve ljude današnjice čiji život od začeca do prirodne smrti želimo braniti, uvjerenja i opredjeljenja poštivati, izgrađujući tako civilizaciju ljubavi čiji je temelj Isus Krist, koji s tobom i Duhom Svetim živi i vlada u sve vijeke vjekova. Amen»¹.

Papa Benedikt XVI. ističe da se Boga često „predočavalo s jedne strane istinitim, ali istodobno i praznim i otrcanim formulama. One više ne oslovljavaju naš životni kontekst i često ih više ne razumijemo“.² Ili se pak Bogu „oduzima ono bitno, krivotvori ga se kao opći moralni topos, od kojega ništa ne dolazi i koji ništa ne znači«. Možda je dobro prisjetiti se 1985. godine kada je papa Ivan Pavao II. Pohodio Boliviju i kada mu je tom prigodom indijanski vođa Ramiro Reyanga predao Sveto pismo s ovim potresnim riječima: »Mi drevni stanovnici Anda i Amerike odlučili smo vam vratiti vašu Bibliju. Kroz pet stoljeća nam nije donijela niti ljubavi niti mira niti pravednosti. Molimo Vas, Svetosti, uzmite opet svoju Bibliju i vratite je našim okupatorima (osvajateljima), oni naime više trebaju njezine moralne propise nego mi. Nakon što se je Kristof Columbo ovamo iskrcao, Americi su bile nametnute: kultura, jezik, religija i vrednote, koje su europske. Mač kojim su Španjolci po danu napadali tijela Incijanaca po noći je postao križ kojim su noću vrebali na indijanske duše«. Papa je, navodno, zaplakao nad tim pismom.³

»Moramo, dakle, pokušati doista izreći supstanciju kao takvu – ali je izreći na nov način. Jürgen Habermas smatra kako je važno da postoje teolozi koji su u stanju blago što ga čuva njihova vjera prevesti tako da ono u sekularnomu svijetu postane riječ za taj svijet. Možda on to shvaća nešto drukčije nego mi, ali je u pravu glede toga da je nutarnji proces prevođenja velikih riječi u govornu i misaonu sliku našega vremena još uvijek u začetcima i da još nije istinski zaživio. To može uspjeti samo ako ljudi žive kršćanstvo polazeći od Onoga koji dolazi. Tek tada to mogu i izreći. Iskaz, razumsko prevođenje, *pretpostavlja egzistencijalno prevođenje*. (...) To je velika zadaća pred kojom stojimo.“⁴

To znači da smo doista u razdoblju kada je potrebna nova evangelizacija, razdoblju u kojemu se mora navijestiti jedno evanđelje u svojoj velikoj, trajnoj razumnosti i istodobno u svojoj moći koja nadilazi razumnost, kako bi iznova ušlo u naše mišljenje i shvaćanje, življenje i naviještanje.⁵

Evanđelje nije izlazak iz svijeta, nego poruka o njegovu spasenju koje se već u njemu samome dogodilo pa valja za nju otvoriti oči i uši, um i srce te

¹ Preuzeto iz: *Bogoslovska smotra* 81 (2011) 3, 522.

² BENEDIKT XVI., *Svjetlo svijeta. Papa, Crkva i znakovi vremena*, Split 2010, 82.

³ Tekst preuzet iz: *Kršćanska obiteljska revija »Kana«*, ožujak 2012, 6.

⁴ BENEDIKT XVI., *Svjetlo svijeta. Papa, Crkva i znakovi vremena*, 82-83.

⁵ Usp. BENEDIKT XVI., *Svjetlo svijeta*, 161-162.

joj prikladnim postupanjem i življenjem, to znači i razmišljanjem i govorenjem, odgovoriti. Za to je tu, usred svijeta i usred povijesti, Crkva.⁶ I premalo je reći da ona ima neku misiju, nego je njezino životno stanje, poslanje ili "pastoralnost" - ako bismo tom riječju smjeli izraziti duh Pastoralne konstitucije o Crkvi u suvremenom svijetu *Gaudium et spes* Drugog vatikanskog koncila. U *Gaudium et spes* čitamo: "Da bi Crkva mogla izvršavati tu zadaću, dužnost joj je da u svako vrijeme ispituje znakove vremena i tumači ih u svjetlu Evanđelja. Tako će onda moći, na način kako odgovara svakom naraštaju, odgovoriti na vječna ljudska pitanja o smislu sadašnjeg i budućeg života i o njihovu međusobnom odnosu".⁷ Kršćanin mora poznavati evanđelje, ali dosljedno kao suvremenik mora razumjeti i svoje vrijeme i povijest. Njegova egzistencija mora biti mistagogična, što znači da se mora posvetiti zadatku, da tako uvodi u misterij Boga da se dogodi istinsko približavanja i otvaranje čovjeka.⁸ I pri prelasku od Božjeg govora na govor o Bogu obavezna je stalna povratna veza govora o Bogu na Božji govor.

Ondje gdje Crkvi kao zajednici ili njezinim pojedinim članovima to ne polazi za rukom, oni se počinju povlačiti iz svoje životne povezanosti s vremenom povijesti, oni počinju zaboravljati solidarnost s ljudima i njihovom poviješću, a same sebe shvaćaju još samo kao poziv ljudima da uđu u zasebni, odijeljeni svijet Crkve - "svijet" pokraj svijeta. Ali ako Crkva samu sebe shvaća kao Kristovu zajednicu u stanju poslanja, ako ona dosljedno uzima svoju "pastoralnost", onda ona ne pita zašto se društvo od nje distancira, zašto joj ljudi, pogotovo oni mladi i oni koji u svojoj najboljoj dobi nose na svojim leđima teret svojeg i društvenog života, okreću leđa, nego će ona radije biti uznemirena i uznemiravana ovim pitanjem: Zašto ona tako slabo odgovara Božjem utjelovljenju u povijesti i društvu, zašto ne nalazi prikladna sredstva da o tom utjelovljenju uvjerljivo svjedoči, zašto ne raspoznaje znakove vremena⁹ i u njima ne razumije Božji govor usred konkretne povijesti?

Utemeljitelji Bogu posvećenih zajednica pronašli su »prikladan govor« u svome vremenu te tako svoju karizmu stavili u službu navještaja vjere. »Neizostavno je potrebno«, veli papa Benedikt XVI., »da se nakon tolikih besplodnih rasprava i uzaludna bavljenja samima sobom, ponovno upozna tajnu evanđelja, Isusa Krista, u svoj njegovoj kozmičkoj veličini. (...) Zadaća glasi: ljudima pokazati Boga i reći im istinu. Istinu o tajnama stvaranja. Istinu o ljudskoj egzistenciji. I istinu o našoj nadi koja nadilazi čisto zemaljsku stvarnost«¹⁰

⁶ Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Gaudium et spes. Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu*, br. 2, u: *Dokumenti*, Zagreb 2008.

⁷ *Isto*, br. 4.

⁸ Usp. Karl RAHNER, *Schriften zur Theologie*, X, 49-51.

⁹ Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Gaudium et spes*, br. 11.

¹⁰ BENEDIKT XVI., *Svjetlo svijeta*, 10.

2. Karizme – posebni darovi Duha Svetoga za život Crkve i svijeta

Novi zavjet koristi pojam »karizma« (grčki *khárisma* znači »nezasluženi dar«, »milosni dar« i ima isti korijen kao i *kháris*, »milost«). Polazeći od te činjenice da se pod karizmom »misli na duhovni Božji dar vjerniku koji je, doživljavajući posebno snažno religizno iskustvo, na izvanredan način kadar uvjetovati duhovni život neke skupine ili nekoga povijesnog razdoblja«, A. A. Tozzi ističe da ona ima trostruko obilježje dara: dara koji proizlazi iz Milosti, dara s obilježjem javne koristi i dara koji potječe od Duha.¹¹

Iako, dakle, Novi zavjet ne koristi pojam »karizma« jednoznačno, ipak je najčešća uporaba ona iz 1 Kor 12,7 (»A svakomu se daje očitovanje Duha na korist.«). Neki će autori pod tim razumjeti »sve milosti i darove«, a drugi će razumjeti »izvanredne milosti i darove« koji osposobljavaju osobu za neko posebno dobro Crkve. Ovdje nije moguće prikazati istraživanja i rezultate biblijskih znanosti¹² o značenju karizme kao ni različite teološke pristupe karizmama i karizmatiskome u Crkvi tijekom povijesti teologije. Od svega navedenoga to je ovdje nemoguće ostvariti, kao ni uzeti u obzir sve crkvene dokumente koji govore o toj tematici. Međutim, pokušat ćemo da svi navedeni elementi budu prisutni u ovom kratkom sustavnom prikazu »karizmatiskog koje se ne tiče jedne pojedine službe ili nekoga pojedinca ili skupine, nego cijele Crkve«. ¹³ Ono što je zajedničko svim tekstovima Drugog vatikanskog koncila koji govore o karizmama I. Raguž vidi u činjenici da oni »sada karizme promatraju izričito kao konstitutivni element same Crkve. To znači da se Crkva više ne može zvati Crkvom, ako u njoj nisu prisutne karizme.« ¹⁴ Novost takvog poimanja, prema Y. Congaru, leži i u činjenici da je još papa Lav XIII. nijekao karizmama njihovu konstitutivnu ulogu za život Crkve.¹⁵

Svakako time nisu ukinuti različiti načini ostvarivanja toga dinamično-karizmatiskog u Crkvi.¹⁶ Tako ćemo ukratko predstaviti teologiju karizmi Drugog

¹¹ A. A. TOZZI, Karizma, u: *Enciklopedijski teološki rječnik*, KS, Zagreb 2009, 477.

¹² Usp. A. VANHOYE, *I carismi nel NT*, Pontificii instituti biblici, Roma 1986.

¹³ I. RAGUŽ, Nove karizmatске zajednice u Katoličkoj crkvi: sveta izvancrkvenost u Crkvi za Crkvu i svijet, u: *Đakovački vjesnik* 5 (2002) 276.

¹⁴ I. RAGUŽ, Crkveni pokreti kao Crkva u pokretu: promišljanje o eklesiološkom identitetu crkvenih pokreta, u: *Bogoslovska smotra* 78 (2008) 2, 387.

¹⁵ Usp. Y. CONGAR, *Der Heilige Geist*, 49-50.

¹⁶ Vidi I. RAGUŽ, Nove karizmatске zajednice u Katoličkoj crkvi: sveta izvancrkvenost u Crkvi za Crkvu i svijet, 277-279. O povijesti karizmatiskog pokreta i obnove vidi: T. IVANČIĆ, *Duh Sveti i karizmatски pokret*, Teovizija, Zagreb 2000; L. LAURENTIN, *Karizmatička obnova*, KS, Zagreb 1979.; *BS LXXVIII* (2008) 2: cijeli broj posvećen je novim crkvenim pokretima.

vatikanskog koncila.¹⁷ Pri tome će nam također biti od velike važnosti i promišljanja Karla Rahnera¹⁸ koji je utjecao na teologiju karizmi Drugog vatikanskog koncila, ali i na mnoga druga razmišljanja o karizmama nakon Koncila. »Kao poticaj za definiranje karizmatiskog u Crkvi može dobro poslužiti Rahnerova definicija: 'Karizmatско u Crkvi označava mjesto u kojemu Bog u Crkvi, kao Gospodin Crkve, raspolaže Crkvom kao otvorenim sistemom.' Karizmatско bi po toj definiciji bilo ono što dolazi izvan Crkve, dakle od samoga Boga. Drugim riječima, karizmatско u Crkvi uvijek iznova ukazuje na to da Crkva svu svoju opstojnost ne temelji u sebi, nego izvan sebe, u Bogu. Zato karizmatско za Crkvu znači da ona ne može i ne smije biti zatvoreno društvo ili sistem, nego otvoreno zajedništvo s Bogom. To unošenje novosti ili otvaranje Crkve u karizmatском nije nešto što Crkva mora trpjeti kao nekakav ostatak, nego upravo kao 'bitni momenat samoga sistema.' Crkva se odriče same sebe, odnosno uvijek kada odbacuje svoje poslanje i svoju bit, ukoliko se zatvara u sigurnost ustaljenih sistemskih normi i mrtvila 'uzusa.' Zato je uvijek iznova potrebno 'opasno podsjećanje' na tu izvanjsku karizmatскую dimenziju Crkve, odnosno na Božju novost djelovanja u Crkvi. Iz svega navedenoga proizlazi da upravo karizmatско u Crkvi jest izvancrkvena dimenzija u Crkvi. Božja djelatnost se ne da svesti na Crkvu te je zato Crkva u karizmat-skome obilježena izvancrkvenošću. Ta je karizmatская izvancrkvenost svakako uvijek na korist Crkve i za svijet.«¹⁹

J. Ratzinger, kao i K. Rahner, naglašava kako ne može biti govora o suprotstavljenosti institucije i karizme u smislu da hijerarhija predstavlja isključivo nekarizmatско i institucionalno. Hijerarhija je također karizma jer je sakrament, a to znači da je ona Božji dar, a ne ljudskih ruku djelo. No uz hijerarhiju postoje i »neinstitucionalne karizme«. Dok Drugi vatikanski koncil pojam karizme koristi u užem smislu kao »posebne milosti«, K. Rahner koristi pojam karizme u širem značenju. Stoga i razlikuje hijerarhiju kao »institucionalnu karizmu« od ostalih »neinstitucionalnih karizmi«.²⁰

Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium* kaže da Duh »uvodi Crkvu u

¹⁷ O analizi teologije karizmi kao i iscrpan pregled opsežne literature o teologiji karizmi na Drugome vatikanskom saboru vidi: C. HEGGE, *Rezeption und Charisma. Der theologische und rechtliche Beitrag kirchlicher Bewegungen zur Rezeption des Zweite Vatikanischen Konzils*, Würzburg 1989, 111-137.

¹⁸ Usp. K. RAHNER, *Dynamische in der Kirche*, Freiburg-Basel-Wien 1958, 14-73.

¹⁹ I. RAGUŽ, Nove karizmatские zajednice u Katoličkoj crkvi: sveta izvancrkvenost u Crkvi za Crkvu i svijet, 276. Sasvim je razumljivo, dakle, da govoreći o teologiji karizmi polazimo od koncilske ekleziologije koja u središtu ima kristološko-pneumatološki i komunalni vid Crkve. Zato je papa Pavao VI., zaključujući Koncil koji je otvorio papa Ivan XXIII., iznova ukazao na nužnost novog produbljivanja nauka o Duhu Svetomu: »Kristologiju, a napose ekleziologiju Koncila treba da slijedi novo proučavanje i novo što-vanje Duha Svetoga, što će svakako upotpuniti nauk Koncila.« PAVAO VI., citirano prema: IVAN PAVAO II., *Dominum et vivificantem. Gospodin i Životvorac*, KS, Zagreb 1997, 6.

²⁰ Usp. K. RAHNER, *Das Dynamische in der Kirche*, 39-40.

svu istinu (usp. Iv 16, 13), ujedinjuje je u zajednici i službi, poučava je i vodi raznim hijerarhijskim i karizmatičkim darovima i uresuje je svojim plodovima (usp. Ef 4, 11-12; 1 Kor 12, 4; Gal 5 22)«. ²¹ U ovom tekstu Koncil progovara o karizmama u kontekstu djelovanja Duha Svetoga i razlikuje dvije vrste dara: hijerarhijski i karizmatički. Tu jasno dolazi do izražaja da Duh Sveti ne vodi Crkvu samo hijerarhijom, to jest objektivno-institucionalnim darovima, već i karizmama. Iz toga, zaključuje I. Raguž, »slijedi da su karizme konstitutivne za život Crkve«. Budući da su oba dara djelo Duha Svetoga, tekst isključuje sukob i proturječnost između hijerarhije i karizme. Naime, nije moguće hijerarhiju isključivo tumačiti institucionalno-objektivno ili jednostrano kristološki, a karizme isključivo neinstitucionalno-subjektivno ili pneumatološki nasuprot hijerarhiji. Premda se razlikuju, hijerarhijski i karizmatički dar djelo su Duha Svetoga te zajedno »poučavaju i vode« Crkvu. Ovdje također dolazi do izražaja da je nauk o karizmama, a time i nastanak pojedinih zajednica iz tih karizmi, usko povezan s trinitarnim, posebno pneumatološkim poimanjem Crkve kao »communio«.

»Jedan je Duh koji, u skladu sa svojim bogatstvom i prema potrebama služba, raspoređuje svoje različite darove na korist Crkvi (usp. 1 Kor 12, 1-12). Među tim darovima ističe se milost apostola; njihovoj vlasti sam Duh podvrgava i karizmatike (usp. 1 Kor 14). Isti Duh po sebi, svojom snagom i unutrašnjom povezanošću udova sjedinjuje tijelo te stvara i potiče ljubav među vjernicima.« ²² Budući da su karizme djelo Duha Svetoga za Crkvu, ovaj tekst Dogmatske konstitucije o Crkvi ističe da one moraju biti eklezijalne, u relaciji prema hijerarhiji i prema svim ostalim darovima Duha Svetoga.

»Isti Duh osim toga ne samo da po sakramentima i službama posvećuje i vodi narod Božji te ga krepostima resi nego 'dijeleći svakome pojedinome' svoje darove 'kako hoće' (1 Kor 12, 11), on također raspodjeljuje posebne milosti među vjernike svakoga staleža te ih time čini sposobnima i spremnima za prihvatanje raznih djela ili dužnosti korisnih za obnovu i širu izgradnju Crkve, prema onoj: 'Svakomu se daje očitovanje Duha na korist' (1 Kor 12, 7). Budući da su te karizme, bilo one najsajjnije bilo one jednostavnije i raširenije, osobito prilagođene potrebama Crkve i korisne, valja ih primati sa zahvalnošću i s utjehom. ... Sud o njihovoj ispravnosti i urednoj uporabi pripada onima koji predsjedaju Crkvi i kojima posebno pripada to da Duha ne trnu, nego da sve provjere te zadrže ono što je dobro (usp. 1 Sol 5, 12 i 19-21).« ²³

Navedeni je tekst, prema mnogima, temeljni tekst za razumijevanje karizmi prema Drugom vatikanskom koncilu. I ovdje se o karizmama govori u kontekstu djelovanja Duha Svetoga u Crkvi. Premda u Novome zavjetu »charisma« ima

²¹ DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Lumen gentium*, 4.

²² DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Lumen gentium*, 7.

²³ DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Lumen gentium*, 12.

dvostruko značenje – svi darovi i posebni darovi, Koncil pojmu karizma daje značenje posebnih darova, »posebne milosti«. Time Koncil uspostavlja razliku između hijerarhije i karizme kao posebne milosti. Duh Sveti ne djeluje u Crkvi samo po sakramentima, službama (hijerarhiji), krepovima, nego i po »posebnim milostima«, tj. karizmama. One su nužne za »obnovu« i »veću izgradnju« same Crkve. No ovdje je također naglašeno i to da karizme ne proizlaze iz hijerarhije nego su djelo Duha Svetoga. To znači da hijerarhija ne vlada karizmama nego je pozvana, kao i svi vjernici, primiti ih »sa zahvalnošću i s utjehom«. Dakako, i ovdje je isključena svaka proturječnost i sukob između hijerarhije i karizme.

»Za provedbu tog apostolata, Duh Sveti – koji služenjem i sakramentima posvećuje Božji narod – daje vjernicima još i posebne darove (usp. 1 Kor 12, 7), 'razdjeljujući svakome kako hoće' (1 Kor 12, 11)... na izgradnju čitavog Tijela u ljubavi (usp. Ef 4,16). Iz primitka tih milosnih darova, pa i onih jednostavnijih, za svakog vjernika proizlazi pravo i dužnost da se u Crkvi i u svijetu njima služi na dobro ljudi i za izgradnju Crkve, u slobodi Duha Svetoga, 'koji puše gdje god hoće' (Iv 3, 8), te istodobno u zajedništvu s braćom u Kristu, prije svega sa svojim pastirima; njima je dužnost da donose sud o pravoj naravi milosnih darova i o njihovoj urednoj uporabi, ali ne tako da Duha trnu, nego da sve provjere, a što je dobro zadrže (usp. 1 Sol 5,12; 19,21).«²⁴ I u ovome tekstu, u kontekstu laičkog apostolata, Koncil karizme ponovno opisuje kao »posebne darove« kojima Duh Sveti izgrađuje ne samo Crkvu nego i svijet. Time Koncil želi reći da se karizme trebaju shvaćati univerzalno, a ne samo eklezijalno. Naime, budući da je Crkva sakrament jedinstva ljudskoga roda (usp. LG 1) i time univerzalno usmjerena, i karizme, upravo kao darovi za Crkvu i u njoj, ostvaruju to univerzalno poslanje same Crkve.

Crkva, dakle, ne ostvaruje svoje poslanje samo hijerarhijom, sakramentima i ostalim redovnim službama nego i karizmama. Bez karizmi, kao posebnih milosti Duha Svetoga, Crkva nije u potpunosti Crkva niti ostvaruje svoje poslanje. Duh budi i ostvaruje i redovnički poziv u Crkvi koji pokazuje svim ljudima također »neizmjerenu moć Duha Svetoga, koja divno djeluje u Crkvi«.²⁵ Uz pomoć Duha Svetoga Crkva sebe obnavlja i osposobljava da u svim kušnjama i patnjama putovanja »ne odstupa od savršene vjernosti«²⁶ Kristu.

Prema A. Schneideru, »ponovno otkriće karizmatičke naravi Crkve unosi u mentalitet njezinih članova neke izvorno kršćanske stavove koji su prožimali i nosili Pracrkvu, a kasnije su pomalo potisnuti i pali u zaborav. To je u prvome redu zdrav smisao za novo, sloboda od straha pred novim putovima, spremnost

²⁴ DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Apostolicam actuositatem*, 3.

²⁵ DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Lumen gentium*, 44.

²⁶ DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Lumen gentium*, 9. Vidi i *Gaudium et Spes* 21; 33; *PO*, 22.

da se na poziv Duha Svetoga izađe iz uskoga kruga i krene kamo on zove. Otvo-
renost za novo uvjet je da čovjek uopće može čuti glas Duha. Nasuprot pretjeranu
povjerenju u uhodane okvire, mjesto straha od nepredvidivoga, rađa u dušama i
u redovima Crkve povjerenje u Duha Svetoga koji vodi neočekivanim stazama.
Znak je izvornosti ovih stavova smisao za pravi trenutak, i sposobnost da se
čeka, da se ne pretječe djelovanje Duha, spremnost da se ide njegovim, ne svojim
putovima.«²⁷ O tome svjedoči svi utemeljitelji naših zajednica Bogu posvećenog
života. K. Rahner kaže da su »karizme« po njima darovane Crkvi i svijetu bili spa-
sonosni imperativi za njihovo vrijeme. Na nama je zadaća da mi danas »karizmu«
naših zajednica utjelovimo životom i poslanjem kao spasonosni imperativ koji
služi novoj evangelizaciji suvremenog čovjeka.

3. K. Rahner – karizme kao spasonosni »imperativi« za Crkvu i svijet²⁸

K. Rahner polazi od razlike između načela i imperativa koji se odnose na druš-
tvo, na Crkvu i na čovjeka pojedinca. Dok su načela općenita i apstraktna, impe-
rativi označavaju konkretne prijedloge za konkretne povijesne situacije, koje se ne
mogu obuhvatiti načelima. Razlikovanje između načela i imperativa pretpostavlja
čovjeka kao individualno biće koje nije dio općega te se ne može svesti na opće.
Stoga za čovjekovo osobno djelovanje nisu dovoljna načela. U mnogim konkret-
nim situacijama potrebno je djelovati prema određenim imperativima koji nisu
automatski sadržani u načelima, nego ih je tek potrebno pronaći. Iz života Crkve
očita je ova razlika između načela i imperativa jer Crkva ne može dati odgovore
na sva čovjekova pitanja. Ona najčešće naviješta određena načela »naravnog i
nadnaravnog zakona«, a u većini slučajeva konkretnoj osobi i društvu uopće ne
daje imperative kako se konkretno ponašati i djelovati u određenoj konkretnoj
situaciji.

To je posve razumljivo, ističe Rahner, jer je imperative puno teže pronaći i tu
postoji veća mogućnost pogreške. No Crkva se, prema Rahneru, ne smije odreći
davanja imperativa. Posebnu ulogu u traganju za konkretnim imperativima za
djelovanjem kršćana u društvu K. Rahner pripisuje utemeljiteljima zajednica
Bogu posvećenog života.

Ovdje je očita važnost Rahnerovih promišljanja o imperativima za

²⁷ A. SCHNEIDER, *Na putovima Duha Svetoga*, FTI, Zagreb 1991, 121-122.

²⁸ Vidi K. RAHNER, *Dynamische in der Kirche*, 14-73; I. RAGUŽ, Crkveni pokreti kao
Crkva u pokretu: promišljanje o ekleziološkom identitetu crkvenih pokreta, u: *Bogoslov-
ska smotra* 78 (2008) 2, 390-393.

razumijevanje karizmi i njihovog sudjelovanja u navještaju vjere. Možemo reći da karizme, a time i zajednice oko njih okupljene, znače spasonosne imperative za Crkvu u određenim povijesnim situacijama.²⁹

K. Rahner, promišljajući značenje karizmatškoga za Crkvu, odbacuje pogrešno suprotstavljanje hijerarhije i karizme. Karizmatško je, prema K. Rahneru, prisutno kod svih vjernika. Hijerarhija je također karizma, jer je sakrament, a to znači da je ona Božji dar, a ne ljudskih ruku djelo, i ima ulogu vođenja i usmjerenja karizmi u Crkvi. Pri tome Rahner upućuje na činjenicu da sve karizme moraju računati s »patnjom«. Patnja se odnosi na svijest da jedna karizma ne označava samu Crkvu i »uvijek je vlastiti dar ograničen i ponižen darom drugoga«, ističe K. Rahner. »Kako li čovjek teško priznaje da drugi čovjek ima nešto važno i Božje što ja sam nemam i što ne mogu posve razumjeti, što mi je tuđe i možda mi se čini posebnjačkim i odbojnim! Kako li olako čovjek pomisli da ono Božje valja poistovjetiti s onim što on sam ima i što mu je lako razumjeti jer je on to već razumio!

I dalje, za Pavla su darovi Duha takvi da zemaljskom čovjeku izgledaju kao ludost (1 Kor 2,14). U zajednici oni se mogu tako pojaviti da profanom promatraču postanu povodom za ruganje jer da su takvi Duhom obdareni zapravo psihički neuravnoteženi, odnosno da su, jednostavno rečeno, poremećeni (1 Kor 14,23).

Duh Kristov djeluje na tisuću načina (usp. Rim 12, 4-8; 1 Kor 12,4-11.28-30), ali ne udjelotvoruje u svakome sve jer tek svi zajedno čine jedno i cijelo Kristovo tijelo. A sve se treba odvijati u miru i redu (1 Kor 14,40); taj je pak red takav da daje slobodu, da priznaje i da zna za nepreglednu raznovrsnost i nepredvidljivost darova Duha... te ne dopušta da ljudski sud ni oholost crkvene službe koja sve hoće isplanirati, utrne Duha.«³⁰

Pri tome, upozorava K. Rahner, treba imati na umu također i to da svaka patnja karizme ne znači i njezinu ispravnost. Postoji patnja, sukob, primjerice s crkvenim učiteljstvom, koja je pokazatelj njezine promašenosti ili pogrešnog ostvarenja u Crkvi.³¹ »Princip, koji je s ljubavlju predan Crkvi u njezinu djelovanju, glasi da svatko u Crkvi treba slijediti svoga duha dokle god nije sigurno ustvrđeno da se popušta pred praznim duhom, da se dakle njegova pravičnost, sloboda, dobra volja trebaju pretpostaviti sve do stvarnoga dokaza suprotnoga, a ne obrnuto.«³²

²⁹ H. U. von BALTHASAR, *Charis und Charisma*, u: *ISTI, Sponsa Verbi. Skizzen zur Theologie*, II., Einsiedeln 1961, 327.

³⁰ K. RAHNER, *Schriften zur Theologie*, VII, Einsiedeln 1966, 78.

³¹ Ne treba zaboraviti čitav niz pokreta koji nisu uspjeli ili koji su doveli do velikih podjela: montanisti, katari, valdezi, husisti, pokret reformacije iz šesnaestoga stoljeća. Premda »treba govoriti o krivnji na obje strane, ako je u ovim slučajevima na koncu ostala podjela«, ističe J. Ratzinger.

³² K. RAHNER, *Schriften zur Theologie*, VII, 87.

K. Raher ukazuje i na potrebu izbjegavanja opasnosti da se zbog ograničenosti svoje karizme povuče u nekakvu izoliranost unutar Crkve.

4. Karizme i univerzalno poslanje u Crkvi i svijetu

»Neosporna je činjenica da se u narodu Božjem uvijek iznova javljaju poticaji za produbljenje vjerskoga života i oživotvorenje cijelog evanđelja (vita evangelica). O tome napose svjedoče različite skupine i zajednice koje u određenim vremenskim razmacima niču u Crkvi kao odgovor Duha na potrebe i izazove svakog novog vremena. No poziv na obnovu pojedinca i neprestanog obraćenja u zajednici Kristovih vjernika prožima cjelokupni kršćanski život i crkveni navještaj.«³³

Od početka Crkve do naših dana može se uočiti cijeli niz obnoviteljskih inicijativa. Nema sumnje da je bilo i da ima ozbiljnih poteškoća i trvenja između mjesnih Crkava i novih crkvenih pokreta, za što krivnju na različite načine snose obje strane. Jer, piše J. Ratzinger, »snaga Duha koja se u njima osjeća, djeluje preko ljudi i ne oslobađa ih naprosto od njihovih slabosti.«³⁴ Teološko sagledavanje povijesno-eklezijske geneze obnoviteljskih pokreta u Crkvi nužno je u ispravnom određivanju odnosa između trajnih oblika crkvenoga života u kojima se odražava kontinuitet i povijesni poredak (župa, biskupija) te periodičnih fenomena uvijek novih prodora Duha Svetoga »koji tu strukturu oživljuju i obnavljaju, no ta obnova jedva da prolazi bez boli i trvenja«. Kardinal J. Ratzinger sagledava ih pod teološkim vidom apostolskih službi, želeći time izraziti njihovo univerzalno značenje za Crkvu i svijet.

J. Ratzinger odbacuje kao neutemeljena ona shvaćanja koja izvorište pokreta vide u suprotstavljanju institucije karizmi, kristologije pneumatologiji ili hijerarhije proroštvu te zaključuje da takva tumačenja nemaju opravdanja nego su umjetna konstrukcija jer »Crkva nije sazdana dijalektički već organski«. Umjesto dijalektičkoga shvaćanja suprotstavljanja, J. Ratzinger ističe da treba odabrati povijesno polazište koje odgovara povijesnoj biti vjere i Crkve i ukazuje na to da su u prvoj Crkvi izrasla dva tipa službi, jedan pokraj drugoga: univerzalni od apostola, koji nije bio više ograničen samo na Dvanaesticu, i lokalni tip službe mjesnih biskupa koji u apostolskom naslijeđu jamče kontinuitet i jedinstvo vjere, ali imaju i konkretan nalog predvođenja mjesne Crkve. Nakon što u drugom stoljeću postupno nestaju općecrkvene službe i na sebe ih preuzima biskupska služba, u

³³ N. A. ANČIĆ, Razvitak i teološko mjesto duhovnih pokreta u Crkvi, u: *Bogoslovska smotra* 78 (2008) 2, 252. Geslo »ecclesia semper reformanda«, danas govoto općeprihvaćeno, potječe iz protestantske teologije novijeg vremena, a Katolička crkva oprezno ga je prihvatila tek na Drugom vatikanskom koncilu (LG 9 i UR 6). Formulacija je nastala u kalvinističkoj teologiji početkom 17. stoljeća u smislu da se Crkva u stilu življenja, navještaju i ustroju mora stalno usmjeravati na riječ Božju i obnavljati se polazeći od nje.

³⁴ O univerzalnom značenju karizmi u poslanju crkve vidi J. RATZINGER, Crkveni pokreti i njihov teološki smještaj, u: ISTI, *Novi izljevi Duha. Pokreti u Crkvi*, Verbum, Split 2008.

trećem se stoljeću javlja monaštvo kao nešto novo u životu Crkve. Temeljna mu je nakana radikalno živjeti evanđelje u njegovoj cjelini pa ga mirne duše J. Ratzinger naziva pokretom. Monaški pokret postaje jednim novim životnim središtem koje ne dokida lokalnu strukturu apostolske Crkve niti se s njom naprosto poklapa nego u njoj djeluje kao oživljujuća snaga, a u osobama biskupa, koji su često potjecali iz tih redova, stapaju se institucija i karizma. Promatrajući crkvenu povijest, prema J. Ratzingeru, može se s jedne strane zaključiti da je lokalna crkvena struktura, koju označava biskupska služba, nosiva i vremenski trajna eklezijalna okosnica. Povrh toga, uvijek se iznova javljaju valovi pokreta preko kojih se na nov način izražava univerzalan vid apostolskoga poslanja i radikalnost evanđelja služeći tako duhovnoj živosti i istini mjesnih Crkava. Obje su dimenzije bitne i neophodne. Polazeći dakle od tiha dvaju međusobno tijesno povezanih, ali ipak različitih i nedokidivih tipova apostolskoga poslanja, može se govoriti o još pet vrlo značajnih duhovnih valova: misionarsko monaštvo od sedmog do sredine devetog stoljeća, reformski pokret iz Clunyja u desetom stoljeću, nova duhovna snaga evangelizacije koju su započeli Franjo Asiški i Dominik u trinaestom stoljeću, pokret evangelizacije u šesnaestom stoljeću u kojemu se osobito ističu isusovci te, napokon, osnivanje misionarskih kongregacija u devetnaestom stoljeću.

Promatrajući dosadašnje inovativne prodore Duha, može se s pravom zaključiti da se pokreti uvijek javljaju u novim i različitim oblicima jer su zapravo odgovor na različite povijesne i društvene situacije u kojima se Crkva i svijet nalaze. Ipak, kod današnjih crkvenih pokreta uočava se i jedna nova značajka. O njoj N. Ančić piše: »U prošlosti su obnoviteljska dinamika, duhovna gibanja i radikalno življenje evanđelja bili tijesno povezani s duhovnošću različitih redova. I crkveni su se redovi u počecima razvili iz laičkih gibanja. Danas se pak pokreti javljaju uglavnom među vjernicima laicima i ostaju među laicima. Taj novi element ima svoje dublje korijene u duhovnosti i teologiji apostolata laika koja se intenzivnije razvija u drugoj polovici 19. i u 20. st.«³⁵ Iz te dakle »probudene Crkve u laicima« postupno se oblikovao velik dio današnjih duhovnih zajednica nastalih na europskom prostoru, i to već prije Drugog vatikanskog koncila.

Zacijelo su na formiranje novih crkvenih pokreta utjecali i izazovi moderne kulture kao i reakcija Crkve na širenje sekularizacije i potiskivanje vjere u privatnost. Ž. Mardešić ističe da neočekivana raznolikost i posebnost pokreta također odgovara mentalitetu suvremenog čovjeka koji želi izabrati onu skupinu koja najviše odgovara njegovim sklonostima i koja je za njega poželjna.³⁶ Nema sumnje da su na buđenje duhovnih pokreta utjecale i promjene unutar same Crkve i

³⁵ N. A. ANČIĆ, Razvitak i teološko mjesto duhovnih pokreta u Crkvi, 254.

³⁶ Usp. Ž. MARDEŠIĆ, Značenje novih crkvenih pokreta i zajednica, u: *Između povijesti i teologije*. Zbornik u čast fra Atanzija Matanića, u povodu 80. Obljetnice života i 50. Obljetnice znanstvenog rada, Zadar-Krk 2002, 379.

njezino otvaranje svijetu na Drugom vatikanskom koncilu. I tako se u postkoncilskom vremenu samo nastavlja profiliranje i jačanje novonastalih zajednica pa one, povrh drugih ondašnjih crkvenih strujanja, predstavljaju glavne čimbenike obnove vjerskoga života u postmodernome društvu.

J. Ratzinger ističe stoga da je potrebno, prije svega, produbiti pojam apostolskog naslijeđa, a kao jezgra toga pojma treba se čvrsto držati sakramentalna struktura Crkve u kojoj ona uvijek iznova prima baštinu apostola, baštinu Krista. »U snazi sakramenta, u kojemu Krist djeluje po Duhu Svetomu, ona se razlikuje od svih drugih institucija. Sakrament znači da ona živi i da je trajno Gospodin stvara kao 'stvorenje Duha Svetoga'. U tome se pojmu trebaju držati prisutne dvije sastavnice sakramenta koje su neodvojivo povezane, ...prije svega inkarnacijsko-kristološki element, tj. sveza koja veže Crkvu s jedincatošću Utjelovljenja i pashalni događaj, sveza s Božjim djelovanjem u povijesti. No, potom istodobno, treba biti jasno da se to događa po snazi Duha Svetoga, tj. treba biti prisutna kristološko-pneumatoška sastavnica koja osigurava novost, a ujedno i kontinuitet sa živom Crkvom.«³⁷

U povijesti se apostolski pokreti pojavljuju uvijek u novim oblicima, a to je i nužno budući da su oni odgovor Duha Svetoga na promjenjive okolnosti u kojima se nalazi Crkva. Poput svećeničkih zvanja, ni oni se ne mogu proizvesti ni administrativno ustanoviti, a još manje sustavno organizirati i voditi od strane hijerarhije. Oni moraju biti darovani, i jesu darovani. Pogled unutra na povijest Crkve pokazuje nam da sa zahvalnošću utvrdimo kako se preko svih poteškoća uvijek u Crkvi uspjelo dati prostora novim stvarnostima koje su u njoj klijale. No ne treba zaboraviti ni na čitav niz pokreta koji nisu uspjeli ili koji su doveli do velikih podjela: montanisti, katari, valdezi, husisti, pokret reformacije iz šesnaestoga stoljeća. Prema J. Ratzingeru, »treba govoriti o krivnji na obje strane, ako je u ovim slučajevima na koncu ostala podjela«.³⁸

A. Cattaneo ističe da se pokreti ponajviše rađaju iz vodstva karizmatske osobnosti, potom se oblikuju u konkretnu zajednicu koja, u snazi svoga podrijetla, oživljava evanđelje u njegovoj cjelovitosti te bez kolebanja prepoznaju u Crkvi razlog svoje opstojnosti, bez čega ne bi mogli ni postojati.³⁹ Iz toga proizlaze i bitni kriteriji. To je, prije svega, ukorijenjenost u vjeri Crkve. Tko ne dijeli apostolsku vjeru, ne može iziskivati da obavlja apostolsku djelatnost. Budući da je vjera samo jedna za čitavu Crkvu, ona je ona koja tvori njezino jedinstvo. S apostolskom vjerom nužno je stoga povezana želja za jedinstvom, želja da se bude s apostolskim nasljednicima i s Petrovim nasljednikom, na kome leži odgovornost integracije između mjesne i opće Crkve, kao jedincata naroda Božjega.

³⁷ Isto, 45-46.

³⁸ Isto, 48.

³⁹ Usp. A. CATTANEO, I movimenti ecclesiali: aspetti ecclesiologici, u: *Annales Theologici*, 2 (1997) 401-427.

Ako je mjesto pokreta u Crkvi njihov apostolicitet, to znači da za njih u svim razdobljima ne može nego u temelju svega biti želja za *apostolskim životom*. Odricanje posjedovanja, potomstva, nametanja vlastitih ideja Crkvi, tj. poslušnost u nasljedovanju Krista, u svakomu su razdoblju smatrani bitnim elementima apostolskog života, što naravno ne može na isti način vrijediti za sve one koji su dionici istoga pokreta, ali su za sve njih, na različite načine, usmjerujuće točke osobnoga života.

Apostolski život nije svrha samome sebi, on dariva slobodu služenja i poziva na apostolsko djelovanje. U nasljedovanju Krista evanegelizacija je uvijek prvenstveno naviještanje evanđelja siromasima. Stoga je *s evangelizacijom uvijek povezana, u bilo kojem obliku, socijalna služba*. Sve to, zahvaljujući najviše velikom zanosu koji proizlazi iz izvorne karizme, pretpostavlja dubok osobni susret s Kristom. Samo onda kada Krist pogađa i dodiruje osobu u njezinoj najdubljoj intimi, može se dodirnuti i intimnost drugoga, samo se tada može dogoditi pomirenje u Duhu Svetome, samo tada stvara se istinska zajednica. Stvaranje zajednice ne isključuje, štoviše zahtijeva, dimenziju osobe. U okviru ove temeljne i egzistencijalne kristološko-pneumatološke strukture mogu se ponuditi najrazličitiji naglasci u kojima se neprestano događa novost kršćanstva, u kojima Duh neprestano obnavlja Crkvu.

Tijekom čitave je povijesti prisutan rizik jednostranosti koji dovodi do pretjerivanja posebnoga poslanja koje ima svoj izvor u određenom razdoblju ili u snazi osobite karizme. »Duhovno iskustvo kojemu se pripada življeno je ne kao jedan od oblika kršćanskoga života, nego kao da je uvedeno u posjedovanje čiste i jednostavne cjelovitosti evanđeoske poruke: to može dovesti do apsolutizacije vlastitoga pokreta, identificirajući ga sa samom Crkvom te ga shvaćajući kao put za sve, dok se u stvari ovaj jedini put može spoznati na različite načine.«⁴⁰ Isto tako, gotovo je neizbježno da iz životnosti i cjeline ovoga novog iskustva trajno proizlazi i rizik sukoba s mjesnom zajednicom. Pojava novoga uvijek se doživljava kao duhovni izazov. Obje strane trebaju dopustiti da budu poučene od Duha Svetoga, moraju se učiti zaboravljanju sebe, bez čega nije moguć nutarnji pristanak na mnogovrsne oblike koje može poprimiti življena vjera. Obje strane moraju učiti jedna od druge te pristati na pročišćenje, na podnošenje drugoga i nalaženje puta koji vodi onim ponašanjima o kojima govori sv. Pavao u himnu ljubavi (usp. 1 Kor 13, 4-7). Pokreti su i onda kada su na svome putu pronašli cjelinu vjere i drugima ju propćavaju, dar Crkvi i njezinoj cjelovitosti te se zahtjevima te cjelovitosti trebaju podložiti kako bi ostali vjerni onome što je njihova bit.⁴¹ A. Cattaneo ističe da i mjesnim Crkvama, kao i biskupima, nije dopušteno nastojanje za apsolutnom

⁴⁰ J. RATZINER, *Novi izljevi Duha*, 51.

⁴¹ Usp. A. CATTANEO, *I movimenti ecclesiali: aspetti ecclesilogici*, 423-425.

jednoobraznošću u organizaciji i pastoralnomu planiranju.⁴² Svi se moraju mjeriti mjerom ljubavi prema jedinstvu jedne Crkve, koja ostaje jedna u svim mjesnim Crkvama te se, kao takva, neprestano očituje u apostolskim pokretima.

Zaključak

U poruci narodu Božjem s 13. redovnog zasjedanje Biskupske sinode biskupi označavaju dva izričaja života vjere važna za svjedočenje u novoj evangelizaciji. Prvi je *razmatranje otajstva*. »Samo iz klanjajućeg pogleda na otajstvo Boga, Oca, Sina i Duha Svetoga, samo iz dubine šutnje koja se nameće kao materica koja prihvaća jedinstvenu Riječ koja spašava, može niknuti vjerodostojan svjedok za svijet. Samo ova molitvena tišina može spriječiti da riječ spasenja bude pobrkana s mnogim zvukovima svijeta koji je napadaju«, kažu sinodalni oci naglašavajući kako je potrebno da se kontemplativni trenuci isprepliću i sa svakodnevnim životom običnih ljudi. Zato je drugi izričaj života vjere važna za svjedočenje u novoj evangelizaciji, kako se navodi u Poruci, *lik siromaha*.

Oba ova izričaja vjere važna za svjedočenje u evangelizaciji prisutna su u predanoj karizmi svake zajednice Bogu posvećenog života. Zato su one i mogle dati svoj doprinos poslanju Crkve u svijetu i za svijet. Na nama je da iz života karizme vlastite zajednice oblikujemo imperative poslanja za današnjeg čovjeka, imperative poslanja u kojima ćemo se potvrditi kao svjedoci i promicatelji nove evangelizacije u različitim područjima života ovisno o karizmi koju nam postavljaju naše pojedinačne ustanove.

⁴² Usp. A. CATTANEO, I movimenti ecclesiali: aspetti ecclesiologici, 413-414.